

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
– Ýokary sportda Türkmenistany dünýä tanatmak meniň esasy maksatlarymyň biridir.

TALYP SPORTY

Fewral, 2024 ý. № 2 (6)

Talyp ýaşlaryň jemgyýetçilik-syýasy we ylmy-publisistiki neşiri

Esaslandyryjysy – Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport instituty

«Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýyly

**Türkmenistanyň
Prezidenti
Serdar
BERDIMUHAMEDOW:**

— Dürli ýurtlarynda
geçirilýän ýaryşlardan
medallar çemeni
bilen dolanyp
gelýän türgenlerimiziň
aglabasynyň ýaşlardygy
aýratyn guwandyrýar.

ŞANLY ÝYLYMYZDAN RUHLANYP

Mukaddes Garaşsyzlygymyzyň 30 ýyldan gowrak döwründe, hususan-da Gahryman Arkadagymyzyň başsyny başlamagynda, ýurdumyzda milli medeni mirasymyzyň sarpasyny belent tutmak, dünýä ýaýmak babatda uly işler durmuşa geçirilýär. Dana akyldarymyz Magtymguly Pyragynyň edebi mirasyny öwrenmek we ebedileşdirmek, deňsiz-taýsyz pähim-paýhasa ýugrulan setirlerini dünýä ýaýmak babatda alnyp barylýan işler munuň aýdyň beýanydyr.

Häzirkirki döwre çenli Magtymguly Pyragynyň şygrylary dünýäniň 32 diline terjime edildi. Bu san dana akyldarymyzyň paýhas dürdäneleriniň dünýä halklarynyň arasynda giň meşhurlyga eýe bolup barýandygyny görkezýär. Gahryman Arkadagymyzyň başsyny başlamagy we ýol görkezmegi bilen, 2014-nji ýylda ýurdumyzda dana akyldaryň 290 ýyllyk toýy halkara derejesinde giňden bellenilip geçildi. Bu ýyly TÜRKSÖÝ halkara guramasy Türki dili döwletlerinde Magtymguly Pyragy ýyly diýip ygylan etdi.

Şondan dogry 10 ýyl geçensoň, Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe, «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynda, Gahryman Arkadagly Serdarymyzyň baştutanlygynda, türkmen döwleti, türkmen jemgyýeti ýene-de, dünýä jemgyýetçiliginiň giňden goldamagynda, dana akyldarynyň ruhuna ýüzlenýär. Beýik Pyragynyň 300 ýyllyk şanly toýuny halkara derejesinde belleýär. TÜRKSÖÝ halkara guramasy bu şanly ýyly türki dilli döwletlerde Magtymguly Pyragy ýyly hökmünde ygylan etdi. Bu beýik mertebe gadymy Änew şäherimiziň Türki dünýäsiniň medeni paýtagty diýlip ygylan edilmegi bilen utgaşyp, Türkmenistan döwletimiziň, türkmen halkymyzyň halkara

durmuşyna işjeň gatnaşmasyny dünýä giňden jar edýär.

Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlaryna, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň alyp barýan parasatly syýasatyna wepaly, agzybir hem-de jebis halkymyz ýurdumyzda bellenilýän her bir toýy, her bir şanly senäni mynasyp zähmet sowgatly garşylamagy özüne asylyly döp hökmünde kabul edendir. Şundan ugur alyp, ýurdumyzyň sport ulgamynyň wekilleri hem üstümizdäki şanly ýyly — «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylyny mynasyp zähmet üstünlikleri, milli türgenlerimiziň halkara derejeli ýaryşlarda gazanýan ynamly ýeňişleri bilen garşylamak üçin ähli yhlaslaryny, zehinlerini, başarnyklaryny sarp edip, ýadawsyz iş alyp barýarlar, Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynda, şol sanda Bedenterbiýe fakultetinde geljegine uly ynam bildirilýän ýaşlaryň ýüzlerçesi häzirkirki zaman talaplaryna laýyk şertlerde okap, bilim alýarlar, hünärlere ugrukýarlar. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň: «Eziz ýaşlar! Beýik geljegimiz siziň bagtyýarlygyňyz, kadaly ösüşiňiz bilen aýrylmaz baglydyr, şundan ugur alyp, nesillerimizi halkymyzyň asylyly döpleri esasynda terbiýelemegi örän möhüm wezipeleriň biri hasaplaýaryn!» diýip belleýşi ýaly, fakultetimizde ýaşlaryň bedenterbiýe we sport mugallymlary, sport žurnalistleri we beýleki möhüm hem-de döwrebap hünärler boýunça bilim alyan ýaşlarymyza Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň, şeýle-de Magtymguly Pyragy ýaly dana akyldarlarymyzyň pähim-paýhaslaryna ýugrulan milli hem-de döwrebap terbiýe berilýär.

Fakultetimiziň talyp oganlary we gyzlary, ýo-

kary sportda ýurdumyzyň abraýyny belent basgançaklara çykarmaga goşant goşýan türgenleri institutymyzda we paýtagtymyz, döwletimiz derejesinde geçirilýän medeni-köpçülik we sport çärelerine giňden gatnaşyp, ýurdumyzyň ösüşleri, halkymyzyň bagtyýar durmuşy barada mukaddes hakykaty dünýä giňden ýaýýarlar.

Bilşimiz ýaly, 2023-nji ýylyň maý ayında Magtymguly Pyragynyň golýazmalar hazynasy ÝUNESKO-nyň «Dünýäniň hakydasy» atly maksatnamasynyň sanawyna girizildi. Bu buýsançly wakany ylmy babatda öwrenmek we köpçülikleýin ýaýmak, şeýle hem dana akyldarymyzyň saglyk, sagdynlyk, hereketde bolmak ýaly ugurlarda miras goýup giden öwüt-ündewlerini giňden wagyz etmek boýunça fakultetimiziň Diller kafedrasynyň professor-mugallymlary we sport žurnalistikasy hünärinde okaýan talyp ýaşlary tarapyndan yzygider meýilnamalaýyn we maksatnamalaýyn ylmy-usuly we döredijilik başlangyçly işler alnyp barylýar.

Biz mundan beýläk-de ähli yhlasymyzy, ukybymyzy, başarnygymyzy sarp edip, Gahryman Arkadagymyzyň başsyny başlan, hormatly Prezidentimiziň täze tapgyrlarda ösdürýän döwlet syýasatlaryny durmuşa geçirmekte el-ele berip, halal we ýadawsyz zähmet çekeris. Bize işlemäge, döretmäge ähli mümkinçilikleri açyp berýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, döwletli başlangyçlary hemişe rowaç bolsun.

Işanguly MERETNYÝAZOW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň Bedenterbiýe fakultetiniň dekanı.

Ynamly ädimler bilen belent sepgitlere

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe, Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň başda durmagynda, ýurdumyzda sagdyn durmuş ýörelgelerini ornaşdyrmak, köpçülikleýin bedenterbiýäni we sporty wagyz etmek babatda maksatnamalaýyn we meýilnamalaýyn işler durmuşa geçirilýär.

Bu döredilen ynamly maddy-enjamlaýyn binýada daýanyp, ýurdumyzda 2017-nji ýylda Ýapyk binalarda we söweş sungaty boýunça V Aziýa oýunlary, 2018-nji ýylda Agyr atletika boýunça dünýä çempionaty, 2023-nji ýylda Kuraş boýunça XIV dünýä çempionaty ýokary guramaçylyk derejesinde geçirildi.

Halkara ýaryşlaryň mekanyna öwrülen Türkmenistan Diýarymyzda «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýyly sport ulgamynda ýurdumyzyň abraý-mertebesini geljekki basgançaklara çykarýan iri sport çäreleri bilen başlandy. Milli ýygyny toparlarymyz halkara derejeli bäsleşiklere gatnaşyp, baýrakly orunlara mynasyp bolýarlar. Muňa ýakynda Arkadag futbol toparymyzyň Birleşen Arap Emirliklerinde okuw-türgenleşiklerini geçýän döwründe Russiýa Federasiýasynyň Premýer-ligasynyň çykyş edýän «Pari NN» futbol topary bilen ýoldaşlyk duşuşygyny geçirip, 2:1 hasabynda ýeňiş gazanmagy ýaly ýakymly wakalary mysal hökmünde görkezmek bolar.

«Ýokary sportda Türkmenistany dünýä tanatmak meniň esasy maksatlarymyň biridir» diýýän

hormatly Prezidentimiziň tagallasy bilen, milli ýygyny toparlarymyzyň üstümizdäki ýylda Fransiýanyň paýtagty Parižde geçirilejk XXXIII tomusky Olimpiýa we XVII tomusky Paralimpiýa oýunlaryna gatnaşmak işlerini guramak üçin ýörite guramaçylyk topary döredildi. Häzirki wagtda öňde boljak Olimpiýa oýunlarynyň sanawyna girýän 32 sport görnüşiniň 9-sy boýunça milli ýygyny toparlarymyzyň Oýunlara gatnaşmagy üçin ýokary depginlerde taýýarlyk işleri alnyp barylýar. Türgenlerimiz dostlukly ýurtlarda geçirilýän okuw-türgenleşik ýygynyňyşyklaryna we olaryň çäklerinde guralýan Kubok ýaryşlaryna, birinjiliklere we beýleki bäsleşiklere işjeň gatnaşyp, öňde boljak iri halkara sport çäresine tejribe toplaýarlar.

Biz döredilip berilýän giň mümkinçiliklerden peýdalanyň, milli ýygyny toparlarymyzyň öňde boljak bäsleşiklerde üstünlik gazanyp, döwletimiziň ýaşyl Tuguny belentde parlatjakdyklaryna ynanýars. Bize okamaga, öwrenmäge döredip berýän mümkinçilikleri üçin Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, il-yurt bähbitli başlangyçlarynda hemişe üstünlik arzuw edýäris.

Feride HAJYMÄMMEDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

FUTZAL BOÝUNÇA ÝARYŞLAR

Türkmenistanyň ýokary okuw mekdepleriniň professor-mugallymlarynyň arasynda geçirilen futzal boýunça ýaryşlar tamamlandy.

Ýaryşlarda 2-nji hem-de 4-nji orunlar boýunça guralan bäsleşiklerde Ý. Kakaýew adyndaky Halkara nebit we gaz uniwersitetiniň topary Türkmen döwlet medeniýet institutynyň toparyny 6:1 hasap bilen ýeňip, 3-nji orny eýeledi.

1-nji we 2-nji orunlar üçin guralan bäsleşikler has-da dartgynly we gyzykly pursatlara baý boldy. Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň topary bilen GALA toparynyň arasynda oýunlar 2:2 hasabynda tamamlandy we jerime (penalty) urgularynyň hasabyna Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň toparynyň peýdasyna tamamlandy.

Netijede, professor-mugallymlaryň arasynda geçirilen futzal boýunça ýaryşlarda Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport instituty 1-nji orna, GALA topary 2-nji orna, Ý. Kakaýew adyndaky Halkara nebit we gaz uniwersitetiniň topary 3-nji orna mynasyp boldy.

Arzuw ŞAÝYMOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

«TALYP GÖZELI» BÄSLEŞIGI

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň mejlisler zalında, Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Merkezi geňeşiniň, Bilim ministrliginiň, Zenanlar guramasynyň Merkezi geňeşiniň bilelikde guramagynda geçirilýän «Talyň gözeli» bäsleşiginiň institut tapgyry geçirildi.

Bäsleşigiň talaplaryna görä, talyň gyzlar döredijilik zehinlerine, başarnyklaryna daýanyp, ajaýyp zamanamyzy, Gahryman Akadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň tagallalary esasynda okamaga, işlemäge döredilip berilýän mümkinçilikleri wasp edýän sahnalary, aýdymly we şygryly

ýerine ýetirdiler.

Eminler toparynyň gelen netijeleri boýunça «Talyň gözeli» adyna mynasyp bolan talyň gyzlara Hormat hatlary we gymmat bahaly sowgatlar gowşuryldy.

Bäsleşige gatnaşan talyň gyzlar okamaga, öwrenmäge ähli mümkinçilikleri döredip berýän Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, döwletli başlangyçlarynda hemişe üstünlik arzuw etdiler.

Ogultuwak ORAZMYRADOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

HÜNÄR TEJRIBELIKLERI

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe, Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlamagynda, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary netijesinde, ýaşlara okamaga, ýokary bilim almaga, saýlap alan hünärleri boýunça ussat hünärmenler bolup ýetişmäge giň mümkinçilik döredilip berilýär.

«Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynyň başlanmagy bilen, Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň 2-nji ýyl talyplary paýtagtymyzda ýerleşýän umumybilim berýän orta mekdeplerde, ýöriteleşdirilen sport mekdeplerinde we sport toplumlarynda hünär-tejribeliliklerini geçip başladylar. Golaýda

biz ýokary okuw mekdebimiziň bedenterbiýe fakultetinde bilim alýan 2-nji ýyl talyplarynyň hünär tejribeliliklerini geçýän ýeri bolan Aşgabat şäherindäki 85-nji daşary ýurt dillerini çuňlaşdyryp öwredýän mekdepde talyplaryň hünär tejribeliliklerini geçişleri bilen tanyş bolduk.

Bu yerde talyň ýaşlaryň hünär tejribelilikleri ýörite tassyklanylan meýilnamalar we maksatnamalar esasynda guralypdyr. Geljekki hünärmenler halypa mugallymlaryň, mekdepde hereket edýän usuly birleşmeleriň agzalarynyň ýolbaşçylygynda, okatmagyň, bilim we terbiýe bermegiň, okuwçylary sagdyn durmuş ýörelgelerine, köpçülikleýin bedenterbiýä we sporta höweslendirmegiň usu-

ly-tejribe gözýetimlerini ezberlik bilen özleşdirýärler. Talyň ýaşlar mekdep okuwçylarynyň, okuw synlarynyň arasynda tanyş çekmek, küşt, şaşka ýaly hereketli we aňy ösdürýiji sport görnüşleri boýunça bäsleşikleri gurap, usuly hem-de terbiýeşynaslyk başarnyklaryny tejribe esasynda berkidýärler.

Biz okuw mekdebine guran saparymyzyň barşynda bu yerde hünär tejribeliliklerini geçýän talyň ýaşlarymyzyň berkidilen halypa mugallymlary bilen söhbetdeş bolduk. Şonda tejribeli mugallymlar talyň ýaşlarymyzyň mekdepde alnyp barylýan okuw-usuly we terbiýeçilik ähmiýetli işlerde mynasyp goldaw bolýandyklaryny buýsanç bilen aýtdylar. Şeýle hem halypa mugallymlar özləri üçin işlemäge, döretmäge giň mümkinçilikleri açyp berýän Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, döwletli başlangyçlarynda hemişe üstünlik arzuw etdiler.

Mährişözel SUWHANOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

300 MÜŇ ADAM GATNAŞAR

Bilşimiz ýaly, häzirki wagtda üstümizdäki ýylda Fransiýanyň Pariž şäherinde geçiriljek XXXIII tomusky Olimpiýa oýunlaryna giňden taýýarlyk görülyär.

Metbugat neşirleriň we web saýtlaryň berýän habarlaryna görä, Fransiýanyň içeri işler ministri Žerald Darmanen tomasaçylaryň umumy sanynyň 300 müň adama barabar boljakdygyny belleýär. Parižde geçiriljek Oýunlaryň açylyş dabara sy iň iri we iň özboluşly dabaralaryň biri bolar.

Guramaçylar stadiondaky döp bolup gelýän dabaranyň ýerine, Sena derýasynda suw üstündäki dabaraly ýörişi geçirmek kararyna geldiler. Munuň özi açylyş dabarasynyň stadiona geçirilmeyändigini aňladýar. Toparlaryň stadiondaky adaty ýörişiniň ýerine,

şol toparlaryň Sena derýasynda suw üstündäki dabaraly ýörişi guralar. Ýörişe gatnaşýanlar, takmynan, 170 sany gämide derýadan ýüzüp geçerler.

Ýörişiň ugry Parižiň Kermatly Mariýa ybadathanasy, Luwr muzeýi, Ýlalaşyk meýdançasyny we Eyfel diňi ýaly meşhur ýerleriň deňinden geçer. Dabaranyň özi Trokadero seýilgähiniň deňinde tamamlanar.

Dabaranyň köp sanly aýratynlyklary entek syr hökmünde saklanýar. Ýöne dabaranyň režissýory Toma Žolly munuň köpdürli medeniyetlilik babatda üýtgeşik dabara boljakdygyna şübhelenmeýändigini aýdýar.

**Metbugat maglumatlary esasynda taýýarlan
Geldimyrat SOLTOWOW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň sport žurnalistikasy hünäriňiň talyby.**

Meýletinçilik şertnamasy

Biz eýýäm öz ýurdumyzda geçirilýän ýaryşlarda, birmäçe jemgyýetçilik ähmiýetli çärelerde meýletinçileriň işjeň gatnaşykda bolýandygynyň şaýady bolduk. Olar özüleriniň yhlasly zähmeti bilen köpçülik tarapyndan çuňňur sarpa mynasyp bolýarlar.

Dünýä döwletlerinde-de bu jogäpkärçilikli iş uly gyzklanma döredýär. Fransiýanyň hökümeti Parižde geçiriljek tomusky Olimpiýa we Paralimpiýa oýunlaryna gatnaşjak meýletinçiler hakynda Düzgünnama kabul etdi. 18 ýaşyny dolduran her bir fransuz raýaty, Düzgünnama laýyklykda, Olimpiýa oýunlarynda meýletinçilik işini alyp baryp biler. Olar öz döwletine gelýän myhmanlary, janköýerleri, türgenleri mynasyp garşy almakdan başlap, Olimpiýa oýunlary döwründe meýletin terjimeçilik hem-de beýleki degişli işleri alyp bararlar. Mundan başga-da, olar Oýunlaryň başlanmagyndan öň, ygtyýarnamalary (akkretasiýalary) taýýarlamak we olary gowşurmak bilen meşgullanyp başlarlar. Hereket etjek köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň işgärleri bolsa olaryň aýratyn üns merkezinde bolar. Iň gowy şertlerde oýunlaryň dünýä metbugatyna we telewideniýesine berilmegine meýletinçiler tarapyndan goldaw berler.

Türgenleşikler dowam edýän wagtynda türgenlere hem-de tälimçilere ýol görkezijilik etmek, dopinge garşy göreş gullugynyň işgärleri we türgenleriň arasynda yllaşygy ýola goýup, olaryň işini aňsatlaşdyrmaga kömek

etmek aýgtyly wezipeleriň başynda gelýär.

Fransiýada 2024-nji ýylyň 1-nji ýanwaryndan başlap, meýletinçi bolmaga isleg bildirýänler degişli ýerlere ýüz tutup başladylar. Olimpiýa oýunlarynyň ýokary derejede geçmeginde uly orun degişli bolan meýletinçiler, talaplara laýyklykda, Fransiýanyň hökümeti tarapyndan saýlanlyp alnar we olar bilen meýletinçilik şertnamasy baglaşylar.

**Gülňur BAÝLYÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň sport žurnalistikasy hünäriňiň talyby.**

Muny bilmek gyzykly

PARAHATÇYLYGYŇ NYŞANY

Her bir iri halkara sport çäreleriniň taryhynyň, özboluşly nyşanlarynyň bolşy ýaly, Olimpiýa oýunlarynyň hem täsin taryhy, nyşanlary bar. Olimpiýa halkalary şol täsin ajaýyplyklaryň biridir.

1913-nji ýylda Baron Pýer de Kubertin dünýäniň iň meşhur nyşanlaryndan biri bolan olimpiýa halkalaryny döredti. Baýdak 1914-nji ýylda olimpiýa hereketiniň 20 ýyllygyny mynasybetli Fransiýada geçirilen Olimpiýa kongresinde görkezildi. Olimpiýa nyşany we baýdagy 1920-nji ýylda ilkinji gezek Belgiýanyň Antwerpen şäherinde geçirilen VII tomusky Olimpiýa oýunlarynda galdyryldy.

Olimpiýa baýdagy dünýäde parahatçylygyň höküm sürmegi barada ajaýyp arzuwlary alamatlandyryr. Baýdagyň ak reňkdäki düşeginde ýerleşdirilen dürli reňkdäki baş sany halka baş yklymyň jebisligini we ähli ýurtlaryň dost-doganlygyny aňladýar. Ýewropa — gök, Aziýa — sary, Afrika — gara, Awstraliýa — ýaşyl, Amerika — gyzykly reňkde görkezilýär.

**Madina MAHMUDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň sport žurnalistikasy
hünäriňiň talyby.**

Türkmen samboçylarynyň üstünlikleri

Milli türgenlerimiz Sambo we söweş sambosy boýunça Belarus Respublikasynyň Prezidentiniň baýragyny almak ugrundan XXVIII Halkara ýaryşynda üstünlikli çykyş edip, 2 altyn, 1 kümüş, 5 bürünç medala mynasyp boldular.

Şeýlelikde, Maksat Annagylyjow (79 kg) altyn medala, Muminjan Arzikulow (71 kg) altyn medala, Rüstem Penjiýew (79 kg)

kümüş medala, Artur Ýaňybaýew (79 kg), Kumbar Umarow (71 kg), Ahmet Taňrubdiýew (58 kg), Saadat Işmuradowa (80 kg), Döwlet Islamow (+98 kg) degişlilikde kümüş medallara eýe boldular.

**Göwher GARLYÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we
sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriňiň talyby.**

ÝEKELIKDE — ÇALT, BILELIKDE — UZAK

Iri ylmy, medeni we sport çärelerinde bolşy ýaly, her gezekki Olimpiýa oýunlarynyň hem geçirilýän ýurdu-na, ýurduň halkynyň sarpa goýýan gymmatlyklaryna laýyklykda taýýarlanylýan nyşany bolýar.

Olimpiýa oýunlarynyň nyşanlary 1968-nji ýylda geçirilen Oýunlarda peýda boldy. Bu nyşanlar Olimpiýa oýunlarynyň öňde goýýan maksadyny, şygaryny, şeýle hem geçirilýän ýurduň taryhy we medeni gymmatlyklaryny wagyz edip, baýramçylyk şowhunyny döredýärler. Üstümizdäki ýylda Fransiýa Respublikasynyň Pariž şäherinde geçiriljek XXXIII tomusky Olimpiýa we XVII tomusky Paralimpiýa oýunlarynyň nyşanlary hökmünde gyzykly reňkli friž, ýagny fransuz halkynyň durmuşynda meşhur bolan başgabyň şekilleri kabul edildi.

Friž Fransiýanyň taryhynda erkinligiň, dostlugyň we döwletliligiň nyşany hökmünde kabul edilendir. Bu ny-

şan Olimpiýa oýunlarynyň başlanmagyndan 620 gün öň Olimpiýa we Paralimpiýa oýunlarynyň guramaçylyk komitetiniň baş edarasyna hödürlendi.

Nyşanyň ady transkripsiyalaýyklykda «frige» görnüşinde ýazylýar we «friž» diýlip okalýar. Gözleri bagtyýar gülüp, agyzlaryny giň açyp, şadyýan ýylgyryan görnüşde şekillendirilen iki sany başgap biri-birinden özboluşly aýratynlyklary bilen tapawutlanýar. Ak reňkdäki sport aýakgabyňy geýen friž Olimpiýa oýunlaryny, gyzykly reňkli sport aýakgabyňy geýen friž bolsa Paralimpiýa oýunlaryny alamatlandyryr. Nyşanlaryň bilelikdäki şekili: «Ýekelikde biz çalt gidýäris, emma bilelikde biz uzak gideris» diýmegi aňladýar.

Dünýäni agzybirlige, jebislige çagyryan nyşanlaryň döşünde «Pariž 2024» tomusky Olimpiýa we Paralimpiýa oýunlarynyň belgisi ýerleşdirilipdir.

**Humaý MUHYÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň sport žurnalistikasy hünäriňiň talyby.**

PÄHIM-PAÝHAS UMMANY MAGTYMGULY PYRAGY

Ýurdumyzyň ýokary okuw mekdebi-niň her birinde bolşy ýaly, söýgüli bilim ojagymyz Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynda hem 2023 — 2024-nji okuw ýylynyň ikinji ýarymýylgy uly şatlyk-şowhuna we dabarlara beslendi.

Ikinji ýarymýylgyň, şeýle hem «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynyň okuw sapaklarynyň başlanmagy mynasybetli, institutymyzyň Mejlisler zalynda ilkinji umumy okuw sapagy guraldy. Oňa institutymyzyň 1-nji ýyl talyplary gatnaşdylar,

Ilkinji umumy sapagy institutyň Jemgyýeti öwreniş ylmlary kafedrasynyň uly mugallymy Mährijemal Mommyýewa

alyp bardy. Mährijemal mugallymyň umumy sapagynyň esasy many-mazmuny üstümizdäki ýylyň ady hökmünde kabul edilen «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» diýen ajaýyp şygaryň töwereginde jemlendi. Mugallym öz çykyşynda Arkadag Serdarly bagtyýar ýaşlar ýylynda ýurdumyzyň ýaşlary tarapyndan üstünlikli amala aşyrylan işler bilen tanyşdyryp, ýurdumyzda gurlup ulanylmaga berlen binalar, ÝUNESKO-niň maddy we maddy däl medeni mirasynyň sanawyna giren milli gymmatlyklarymyz hakynda gyzykly maglumatlar bilen tanyşdyrdy.

Sapagyň dowamynda Gahryman Arkadagymyzyň «Pähim-paýhas

ummany Magtymguly Pyragy» atly ajaýyp şygrynyň okalmagy ýatdan çykmaýak täsirli pursatlary döretti.

Bilşimiz ýaly, Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyz Türkmen döwlet energetika institutynda umumy sapagyy gurapdy. Gahryman Arkadagymyzyň bu nusgalyk ajaýyp görüldesi ýurdumyzyň ähli ýokary okuw mekdepleri üçin asylyly ýörelgä öwürüldi.

Şu asylyly ýörelgä eýerilip institutymyzda guralan ýylyň ilkinji umumy okuw sapagy talyp ýaşlaryň aňynda öçmejek täsirleri galdyrdy. Olar Gahryman Arkadagymyz, Arkadagly Gahryman Serdarmyz tarapyndan döredilip berilýän giň

mümkinçiliklerden peýdalanyň, mundan beýläk-de yhlasly okajakdyklaryna ynandyrdylar. Gahryman Arkadagymyza, hormatly Prezidentimize uzak ömür, jan saglyk, döwletli başlangyçlarynda üstünlik aruw etdiler.

Döwran GURBANÝAZOW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň 4-nji ýyl talyby.

GIŇDEN BELLENILER

www.gazeta.uz elektron saýtynyň habar bermegine görä, ýurduň Prezidentiniň 19-njy fewralda gol çeken Kararyna laýyklykda, şu ýyl Özbegistanda türkmen şahyry we akyldary Magtymguly Pyragynyň dünýä inmeginiň 300 ýyllygy belleniler.

Kararda: «Türkmen halkynyň beýik ogly, görnükli şahyr we akyldar Magtymguly Pyragy diňe bir türk halklaryň däl, eýsem bütün dünýäniň edebiyat we medeniýet taryhynda aýratyn orun tutýar. Çuňňur ynsanperwerlige ýugrulan beýik söz ussadynyň eserleri, batyrgaý, tutanýerli we zähmetsöýer türkmen halkynyň asylyly gymmatlyklaryny we häsiýetlerini, manysyny we mazmunyny wasp edýär, adamlary hemişe özara ylalaşykda ýaşamaga çagyryýar, gatnaşyklary berkidýär. Dürli halklaryň we milletleriň arasynda dostluk we ylalaşyk biziň hemmämiz üçin, esasan-da ýaşlarymyz üçin ahlak çelgisi bolup durýar» diýlip bellenilýär.

Özbegistan Respublikasy Magtymguly Pyragynyň eserleriniň iň köp neşir edilen we okalýan doganlyk ýurtlaryň biridir. Kararda nygtalysy ýaly,

türkmen akyldary Hywanyň meşhur Şirgazy han medresesinde okapdyr, Alyşir Nowaýynyň öz ruhy halypasy hasaplapdyr. Akyldar Hywada özi üçin köpsanly pikirdeş adamlary, halypalary, dostlary we öz döredijiliginiň muşdaklaryny tapypdyr. Şahyryň hatyrasyna Daşkentde we Hywada ýadygärlik toplumlary guruldy.

Dostlukly ýurtda Magtymguly Pyragynyň 300 ýyllygyny bellemek boýunça guramaçylyk komitetine premýer-ministr Abdulla Aripow ýolbaşçylyk eder.

Ýubileý baýramçylygyna taýýarlanmagyň çäginde Magtymguly Pyragynyň saýlanan eserlerini, ömrüne we döredijiligine bagyşlanan ylmy makalalaryň ýygındysyny neşir etmek meýilleşdirilýär.

Türkmenistanyň we Özbegistanyň kinorežissýorlarynyň hyzmatdaşlygynda şahyr hakynda çeper film dörediler we teatr oýny sahnalaşdyrýlar.

Dostlukly ýurduň paýtagty Daşkent şäherinde özbek we türkmen halklarynyň dostluk-doganlyk gatnaşyklaryny wagzy edýän şekillendiriş sungaty eserleriniň sergisi guralar.

Hywada «Magtymgulynyň döredijiliginiň özbek edebiyatynda we sungatynda tutýan orny» atly halkara ylmy maslahat geçiriler.

Oktýabr aýynda Özbegistanyň Döwlet akademiki Uly teatrynda Alyşir Nowaýynyň we Magtymguly Pyragynyň şanyna döredijilik agşamy geçiriler.

Maýa DURDYÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

Arzuwlary hasyl bolan Pyragy

2024-nji ýylyň şygarynyň bütün ýurdumyz boýunça «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýyly diýlip yglan edilmeği Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe milli mirasymyza goýulýan belent sarpadan nyşandyr. Bu şanly ýylda akyldar şahyrymyz Magtymguly Pyragynyň doglan gününüň 300 ýyllygy mynasybetli çäreleriň giň toplumu ýaýbaňlandyrylýar.

Magtymguly Pyragy başlangyç bilimi we terbiýäni kakasy Döwletmämmet Azadydan alypdyr. Ol bu barada: «Ylym öwreden ussat kyblam pederdir» diýip ýazýar. Oglunyň zehinine, höwesine göz ýetiren Döwletmämmet Azady Magtymguly Pyragyny oba mekdebi tamamlansoň, ilki Halajyň Gyzylaýak obasynda ýerleşýän Idris baba medresesine okuwa iberipdir. Şahyr soň Buharadaky Göğeldeş medresesinde, Hywanyň Şirgazy medresesinde okap, bilimini artdyrdy.

Yaşlykdan gulagynda galan rowaýatlary, ertekileri we nakyllary, soňra medrese sowadyny alan şahyryň eserleriniň diliniň, öňe sürýän adamsöýüçilik, ynsançylyk ýörelgeleriniň halky, halka düşnükli dilde bolmagyna mümkinçilik beripdir.

Şahyryň şygrylary häzire çenli dünýäniň 32 diline terjime edilipdir. Bu hakykat dana akyldarymyzyň öwüt-ündewleriniň, şygry ussatlygynyň dünýäniň halklary üçin hem gymmatlydygyny aňladýar. Milli gymmatlyklarymyz dünýä ýaýýan, halkymyzy bagtyýar durmuşda ýaşadýan Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarmyzyň janlary sag, döwletli işleri rowaç bolsun.

Aknur OMAROWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň Bedenterbiýe fakultetiniň 2-nji ýyl talyby.

Jemleýji tapgyry geçiriler

Üstümizdäki ýylyň mart-aprel aýlarynda paýtagtymyzda ministrlikleriň we edara-kärhanalaryň toparlarynyň arasynda «Türkmenistan — ruhabelentligiň we sagdynlygyň ýurdy» diýen şygar esasynda geçirilýän XIII Spartakiadanyň aýgytlaýjy ýaryşlary guralar.

Ýaryşlar Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komitetiniň, Türkmenistanyň Demokratik partiýasynyň, Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň Milli merkeziniň we Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Merkezi Geňeşiniň bilelikde guramagynda geçirilýär.

Spartakiadanyň çäklerinde woleýbol, basketbol, suwda ýüzmek, ýeňil atletika, tennis, stoluň üstünde oýnalyan tennis, milli göreş we küşt boýunça ýaryşlar ýaýbaňlanar.

Spartakiadanyň ýeňijileri Türkmenistanyň Prezidentiniň adyndan ýörite sowgatlar, kuboklar we medallar bilen sylaglanar.

Döwran SÄHETLIÝEW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

Kümüş medalynyň eýesi

Ozal habar berlişi ýaly, şu günler Polşanyň Warşawa şäherinde Dzyudo boýunça Ýewropanyň aýyk çempionaty dowam edýär. Oňa Türkmenistanyň dzyudo boýunça milli ýygynyň topary hem gatnaşýar.

Milli türgenlerimiz dünýäniň 39 döwletinden gelen 464 türgeniň arasynda öz başarnyklaryny, ukyp-laryny görkezip, baýrakly orunlar üçin bäsleşýärler.

Häzire çenli türkmenistanly türgenimiz Serdar Rahimow erkekleriň arasynda 66 kilogram agram derejesinde çykyş edip, kümüş medalynyň eýesi boldy. Ol bu iri sport ýaryşynyň ýarym finalynda beýik britaniýaly Hall Samueli ýeňip, finala çykdy. Finaldaky bäsdeşi Ukrainadan Nikita Goloborodka boldy.

Şeýlelikde, Türkmenistanyň dzyudo boýunça milli ýygynyň topary 1 altyn we 1 kümüş medal gazanyp, medallaryň sanawynda häzirikçe Fransiýadan we Italiýadan soň, 3-nji orunda barýar.

Şasenem AŞYROWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

DÜNYÄMIZIŇ ABADANLYGY

Durmuşda gündelik peýdalanylýan islendik önümi, hatda dem alýan howamyzy hem tebigatdan alýarys. Çünki tebigat — egsilmejek baýlyk. Yöne aýawly çemeleşilmedik ýagdaýymyzda bu egsilmejek baýlykdan jyda düşmek howpymyz bar.

Ekologiýa «ekos» — «mähriban öýümüz» hem-de «logos» — «ylym» diýen sözleriň goşulmagyndan dörän düşündir. Ekologiýa howpsuzlygy babatda gürrüň edenimizde, biz mähriban öýümüz bolan tebigata gaty, suwuk we gaz görnüşinde howp salýan esasan üç görnüşli howpdan goraňmagy göz önünde tutýarys. Gaty görnüşlilere polietilenden, polipropilenden we beýleki maddalardan öndürilýän önümleriň tebigata sansyz-sajaksyz möçberde zyňylmagy

suwlary toplam, täze köle guýýar. Bu kölüň suwy tebigy esasta arassalanyp, mallary suwa ýakmak we beýleki hojalyk maksatlary üçin sarp edilýär.

Gaz görnüşindäki howplara zawod-fabriklerden, ulaglardan bölünip çykyan tüsseler degişlidir. Tüsse bize gerekli howa düzümini zaýalaýan zyýanly gazlary özünde saklaýar. Şeýle gazlaryň zyňylmagy netijesinde, howa gyzýar, hapalanýar, kislorod azalyp, ozon gatlagy dargaýar, netijede howa üýtgeýär.

Howanyň üýtgemeginiň önümi almak maksady bilen her ýylda paýtagtymyzda we welaýatlarymyzda ähliahk bag ekmek dabaralary geçirilýär. Baglar howanyň düzümini kislorod bilen üpjün edýär.

Ajaýyp şahyrymyz Gara Seýitliýewiň:

sebäpli dörän hapaçylyk degişlidir. Alymlar tebigata zyňlan polietilen haltajyklaryň 200 ýyllap, plastik gaplaryň 500 ýyllap, aýna gaplaryň bolsa 1000 ýyllap ýitip yok bolman saklanyp bilýändigini belläp geçýärler. Bu gaplaryň mähriban öýümüz bolan tebigatyň çem gelen küňjüne zyňylman, ýörite bellenilen ýerlerdäki zir-zibil ýygnaýan gutulara zyňlan halatynda, olaryň gaýtadan işlenip, zyýansyz ýagdaýa gelmegine we tygşylylyga hem goşant goşýandygymyzy bilmegimiz zerurdyr.

Suwuk görnüşindäki ekologiki howplara suwuň bisarpa tutulmagy sebäpli, yerleriň zeýleşmegine, şorlaşmagyna eltýän artykmaç suwlar degişlidir. Bu howpuň önümi almak üçin yurdumyzyň Balkan welaýatynyň çäklerine degişli Garagum sähra zolagynda — Garaşor çökertliginde «Altyn Asyr» Türkmen köli döredildi. Ol yurdumyzyň Daşoguz welaýatynyň çäklerinden gaýdýan birinji akaba we Lebap, Mary, Ahal welaýatlarynyň çäklerini syrýp gaýdýan ikinji akaba boýunça yerlerimizi şorlaşmaga eltýän artykmaç

Dünýä gelen adam bir agaç ekmän,
Gitse, dünýämize bergidar bolar.

Dünýäden gitmesin hiç kim bergidar,
Iň bolman, bir agaç eksin ýadygär —

diýip belläp geçişi ýaly, her ýylyň ýazky we güyzki bag ekmek möwsümlerinde ildeşlerimiziň uludan-kiçä her biri bu mukaddes borjuna berjaý etmek üçin ähliahk bag ekmek dabarasyna işjeň gatnaşýar.

Biz ekologiýa abadançylygy ugrunda parasatly döwlet syýasatyny amala aşyryň, yurdumyzy bagbossana, gül-gülzarlyga besleýän Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, döwletli başlangyçlarynda hemişe üstünlik arzuw edýäris.

Arazsoltan MÄMMEDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

KURAŞ — ÝETGINJEKLERIŇ ARASYNDA

23 — 25-nji fewral aralagynda Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň köpugurly sport toplumynda yetginjekleriň arasynda Kuraş boýunça Türkmenistanyň çempionaty geçirildi.

Oýunlar Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komitetiniň we Türkmenistanyň Kuraş federasiýasynyň bilelikde guramagynda geçirildi. Okuwçylar ýaryşa ýokary derejede taýýarlykly gelendiklerini görkezdiler. Has ökdeler öz başarnyklaryny görkezip, baýrakly orunlara mynasyp boldular.

Ýeňiji bolan ýaş türgenlere guramacylar tarypyndan Hormat hatlary we sowgatlar gowşuryldy.

Çemen BAÝRAMOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň pedagogika we psihologiýa kafedrasynyň uly mugallymy.

ARKADAG TOPARYNYŇ ÜSTÜNLIGI

Ýurdumyzda ýokary netijeli sporta uly üns berilýändigini milli ýygyny toparlarymyzyň halkara ýaryşlarynda gazanýan netijelerine nazar aýlanyňda hem aýdyň görmek bolýar. Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlary, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň başda durmagy netijesinde

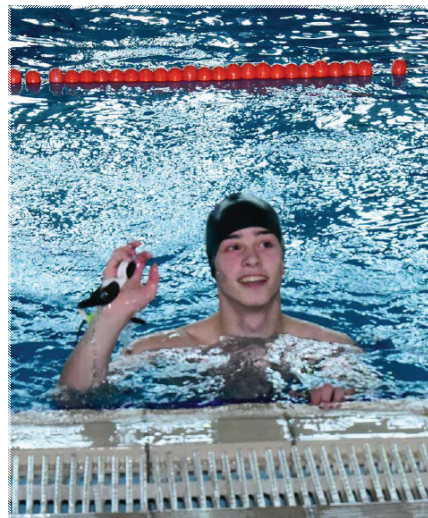
de döredilip berilýän giň mümkinçiliklerden peýdalanyň, türgenlerimiz öz ussatlyklaryny halkara bäsleşiklerinde aýdyň görkezýärler.

Arkadag Serdarly bagtyýar ýaşlar ýylynda döredilen Arkadag futbol topary Birleşen Arap Emirliklerinde okuw-türgenleşiklerini geçýän döwründe Russiýa Federasiýasynyň Premýer-ligasynynda çykyş edýän «Pari NN» futbol topary bilen ýoldaşlyk duşuşygyny geçirip, 2:1 hasabynda ýeňiş gazandy.

Pökgüleri garşydaş toparyň derwezesine milli türgenlerimiz Begmyrat Baýew we Didar Durdyýew geçirdiler. Garşylykly ýeke-täk pökgini bolsa dostlukly yurduň toparynyň oýunçysy Nikoloz Kutateladze girizdi.

Maral ŞAMUHAMMEDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriňiň talyby.

Suwda pökgi oýnamak boýunça Türkmenistanyň çempionaty

«Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynyň 9 — 24-nji fewraly aralygynda paýtagtymyzdaky Olimpiýa suw-sport toplumynda sportuň suwda pökgi

oýnamak görnüşini boýunça Türkmenistanyň çempionaty geçirildi.

Çempionata Aşgabat şäherinden «Aşgabat 1», «Aşgabat 2», Lebap welaýatyndan «Lebap 1», «Lebap 2», Mary welaýatynyň «Mary 1», «Mary 2» toparlary gatnaşdy. Özara bäsleşikler görkezilen netijeler toparlaryň çempionata ýokary taýýarlyk derejesinde gelendiklerini aýdyň mälim etdi.

Final duşuşygyny «Aşgabat 1» topary «Lebap 1» topary bilen özara bäsleşip, 11:10 hasabynda ýeňiş gazandy.

Bezirgen ANNAÝEW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň Sportuň gysky we suw görnüşleri kafedrasynyň mugallymy.

ÝOLDAŞLYK DUŞUŞYGY

Bedew bady bilen oňe barýan Türkmenistan diýarymyz ýurtda sport hereketini ösdürmäge ýokary derejede üns berýär. Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe netijeli sportda belent sepgitlere ýetildi.

«Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynda hem halkara ýaryşlarda ýokary netije gazanmak maksady bilen, talyp ýaşlaryň arasynda yzygiderli ýaryşlar, ýoldaşlyk duşuşyklary geçirilip durulýar.

23-nji fewralda Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynynda ýokary okuw mekdebiň «Talyp sport» we Türkmen döwlet maliýe institutynyň «Maliýeçi» toparlarynyň arasynda basketbol oýny boýunça ýoldaşlyk duşuşygy geçirildi. Duşuşyk örän gyzykly geçdi. Oýnuň netijeleri boýunça «Talyp sport» topary ýeňiş gazandy.

Şeýle ýaryşlaryň, ýoldaşlyk duşuşyklarynyň geçirilip durulmagy ýaşlarymyzyň sporta bolan höwesiniň has-da artmagyna ruhy goldaw berýär. Bize işlemäge, döretmäge giň mümkinçilikleri açyp berýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, döwletli başlangyçlary hemişe rowaç bolsun!

Gurbangeldi NOWRUZOW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň diller kafedrasynyň mugallymy.

SPORT IŇ TÄZE ÖSÜŞLERDE: FIJITAL SPORT

Gahryman Arkadagymyzyň tagallasy bilen, Türkmenistan döwletimiz sport we bedenterbiýe babatda öňdebaryjy orunlara çykyar. Sportuň ýurdumyzda döň bolup gelýän görnüşleri bilen bir hatarda täze-täze görnüşleri boýunça hünärmenler, türgenler we tälimçiler ýetişýär.

Sportuň täze ýaýraýan görnüşleriniň biri hem fiji-tal-sport görnüşidir. Mälüm bolşy ýaly, biz indi birnäçe wagt bari biri-biri bilen utgaşykly iki dünýäde ýaşaýarys. Olaryň birinjisi biziň dogup-dörräp, fiziki we tebigy taýdan ýaşaýan dünýämiz. Ikinjisi sanly ulgam tehnologiýalarynyň giňden ornaşmagy bilen baglanyşykly gündelik we hemişelik gatnaşykda bolýan sanly dünýämiz. Häzirki wagtda bu iki hakykaty özara utgaşdyryp, bu hadysany «fiji-tal» diýip atlandyryrlar. Ol: iňlis dilindäki «physical-digital» diýen söz tirkeşmelerinden emele gelip, «fiziki+sanly» diýmegi aňladýar.

2023-nji ýylyň ýanwar aýynda Russiýa Federasiýasynda virtual giňişligi we sport ýaryşlaryny özünde jemleýän sportuň täze görnüşini resmi taýdan ykrar edildi.

Fiji-tal-sport ýaşlaryň wagtlarynyň köpüsini kompýuteriň öňünde geçirýändiklerini we netijede bedenterbiýe bilen az meşgullanýandyklary bilen bagly ýagdaýy hem düzeder. Fiji-tal-sport strategiki pikirlenmek, utgaşdyrmak we toparlaýyn işlemek ýaly başarnyklaryň ösmegine itergi berýär. Bu başarnyklar diňe bir sportda däl, eýsem hakyky durmuşda hem peýdalý bolup biler.

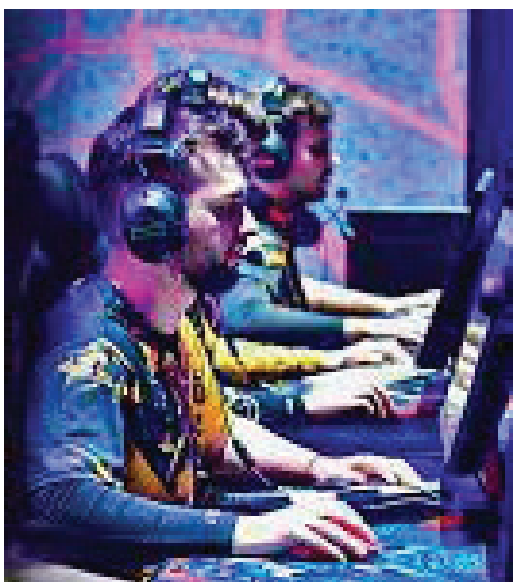
Türgeniň fiji-tal görnüşinde oýnanda virtual äýnek dakynýar we virtual dünýäde oýna degişli bolan gurallary, joýstigi alýar. Joýstik kompýutere birikdirilýär we türgeniň hereketlerini ulgama geçirýär. Käwagt oýunlarda ýörite ellikler ulanylýar...

Sportuň bu görnüşiniň özüne mahsus aýratynlyklary bar. Ol adamlary bedeniň saglygyny, ruhy häsiýetleri ösdürip, hatda akyly ukyplaryny ýokarlandyryp biler. Tizlik, çyýelik, kabul ediljilik, çydamlylyk, sabyrlylyk we güýçlülük babatda ukyplaryny kämilleşdirip biler.

Diýarymyzda amala aşyrylýan döwlet syýasatynyň ileri tutulýan ugurlarynyň biri bolan bedenterbiýäni we sporty ösdürmek ugrunda beýik maksatly işleri durmuşa geçirýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň ömürleri uzak, janlary sag, döwletli işleri hemişe rowaç bolsun.

Bibisara GULMÄMMEDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň talyby.

MILLI TÜRGENLERIMIZ «GELJEGIŇ OÝUNLARYNDA»

«Geljegiň oýunlary» «fiji-tal» ýörelgesine esaslanýan sportuň, ylmyň we tehnologiýalarynyň utgaşdyrylyşynda guralýan uly göwrümlü sport çäresidir.

Türkmenistanyň kibersport boýunça wekilleri ilkinji gezek geçirilýän «Geljegiň oýunlary» ýaryşyna gatnaşmak üçin Kazana bardylar. 21-nji fewralda Russiýa Federasiýasynyň Tatarystan Respublikasynyň paýtagty Kazan şäherinde ýaryşyň açylyş dabarasynyň boldy.

«Geljegiň oýunlary» «fiji-tal» ýörelgesine esaslanýan sportuň, ylmyň we tehnologiýalarynyň utgaşdyrylyşynda guralýan uly göwrümlü sport çäresidir. Bu adalga physical (fiziki) we digital (sanly) diýen iki sözden ybaratdyr. Ol hakyky we virtual utgaşygy aňladýar.

Sport nukdaýnazaryndan bu sport jübüt bäsleşikdir. Onda şol bir topar ilki hakyky sportda, soňra şu sport görnüşine meňzeş kibersport oýnunda bäsleşýär. «Geljegiň oýunlaryna» 100-den gowrak ýurtdan 270-den gowrak toparyň gatnaşmagyna we ýaryşyň umumy baýrak gaznasynyň we

ýaryşyň umumy baýrak gaznasynyň 10 million dollar bolmagyna garaşylýar. Baýrak pullary sport, taktika, strategiýa, tehnologiýalar we tizlik ýaly baş topara bölünýän 21 sany innowasion ugur boýunça geçirilýär.

Türkmenistanyň ýygyny topary Oguz han adyndaky Inžener-tehnologiýalar uniwersitetine wekilçilik edýän 15 türgen-den ybaratdyr. Olar fiji-tal-futbol we fiji-tal-basketbol oýunlarynda çykyş ederler.

«Geljegiň oýunlary» dürlü meýdançalaryň dokuzysynda geçiriler. Bu ýaryş 3-nji marta çenli dowam eder. Ýaryşyň ýapylyş dabarasynyň geçiriljek ýeri «Kazan Expo» sergi toplumy bolar. Bu ýerde fiji-tal-futbol, fiji-tal-basketbol, fiji-tal-konkili tytmak, Dota 2+superfinal, MLBB+superfinal, tans simulýatory we virtual reallyk oýny boýunça ýaryşlar geçiriler. Onuň ýapylyş dabarasyna ikinji «Geljegiň oýunlaryny» kabul etjek ýurt saýlanar. Hytaý bu ýaryşy

geçirmäge esasy dalaşgär hasaplanylýar.

Birinji «Geljegiň oýunlary» tumary tatarystanly talyparyň oýlap tapan MIRA sumrug guşy boldy. Tumaryň ady parahatçylygy we ýaryşa gatnaşýan halklaryň birleşmegini aňladýandyr. Döwrebap sumrug guşy döň-dessurlaryny we innowasiýalarynyň birleşmeginiň, täze tejribelere we tehnologiýalara açyklygynyň nyşanydyr. Ol sportuň geljegini wagyz eder.

Tatarystanyň paýtagtynda guralýan şeýle ýaryşyň millionlarça adamda seslenme tapjakdygyny we dürlü milletleriň we döwletleriň wekillerini häzirki zaman sanly tehnologiýalar arkaly birleşjekdigini, şeýle hem Türkmenistanda fiji-tal-hereketiniň ösüşine itergi berer.

Humaý MUHYÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriňiň talyby.

SUWDA ÝÜZMEGIŇ FIGURALAÝYN GÖRNÜŞI

Mälim bolşy ýaly, üstümizdäki ýylda Fransiýanyň Pariž şäherinde XXXIII tomusky Olimpiýa we XVII Paralimpiýa oýunlary geçiriler. Şu mynasybetli biz Okyjylarymyzy Olimpiýa oýunlarynyň maksatnamasyna girýän oýun görnüşleri barada maglumatlar bilen tanyş edýäris.

Sportuň suwda ýüzmek görnüşini bilen biz bireýýämden bari tanyşdyrys. Ol sport äleminde meşhurlyga eýe bolan görnüşleriň biridir. Gadym döwürlerde sportuň bu görnüşine sungat hökmünde garalypdyr.

Taryhda suwda ýüzmegiň birnäçe görnüşini bolupdyr. Häzirki wagtda ol, esasan, dört görnüşden ybaratdyr. Olar: arkanlaýyn, ýüzinleýin krol, batterflay-delfin hem-de brass görnüşleridir.

Figuralaýyn ýüzüş (çeper, sinhron) sportuň Olimpiýa görnüşidir. Bu sport görnüşini tans sungatynyň elementlerinden, akrobatik hem-de gimnastik tilsimlerden gelip çykýan dürli hereketleri özünde jemleýär.

Figuralaýyn ýüzmek görnüşini zenanlaryň suw sporty hasap edilýär. Ol suwda aýdym-sazly dürli şekilleri ýerine ýetirmekdir.

Suwda figuralaýyn ýüzmek XIX asyryň ahylarynda Gresiyada ýüze çykypdyr. Sportuň bu görnüşini boýunça 1952-nji ýylda Fransiýada ilkinji gezek çempionat geçirilýär we şondan başlap ol halkara sport görnüşini hökmünde ykrar edilýär.

1984-nji ýylda figuralaýyn ýüzmek Olimpiýa oýunlarynyň maksatnamasyna girizildi. Bu sport görnüşini toparlaýyn ýerine ýetirilýär. Toparda 8 türgen çykyş edýär. Ýaryşyň dowamlylygy 2 sagat 45 minuda barabardyr.

Mamagül JORAÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň
sport žurnalistikasy hünäriň 2-nji ýyl talyby.

Olimpiýa oýunlarynyň sanawyna girýän sport görnüşleri

ERKIN GÖREŞIŇ TARYHYNDAN

Janköýerleriň arasynda uly söýgüden peýdalanyan sport görnüşleriniň biri hem erkin göreşdir.

Olimpiýa oýunlarynyň düzümine girýän bu sport görnüşiniň köpçüligi bilen tapawutlanýar. Meselem, erkin göreşde grek-rim ýa-da guşakly göreş görnüşlerindäki ýaly aýaga geçmek, hüjüm etmek gadagan edilmeyär. Adyndan belli bolşy ýaly, erkin göreş erkin ýagdayda bedeniň islendik bölegine hüjüm edip göreşmäge mümkinçilik berýär.

Erkin göreş öz köklerini taryhy döwürlerden alyp gaýdýar. Beýik Britan adalarynda ýerleşýän ýurtlaryň goşunlarynda gulluk edýän esgerler göreşiň bu görnüşini boýunça özara güýç synanyşarlar eken. Lankşire (Demigazyk-Günbatar Angliýanyň Irland deňziniň kenarlarynda ýerleşýän graflygy, paýtagty we iri şäheri — Preston) erkin göreşiň ata-baba mekany diýlip hasap edilýär.

Erkin göreş ilkinji gezek Ameri-

kanyň Birleşen Ştatlarynyň şäherlerinde sport görnüşini diýlip ykrar edilipdir. 1947-nji ýylda çenli öňki SSSR-de göreşiň bu görnüşine «erkin amerikan göreşi» diýlip at berlip gelnipdir. Wagtyň geçmegi bilen, erkin göreşiň düzgünleri has-da kämilleşdirilip, ol 1904-nji ýylda Olimpiýa oýunlarynyň sanawyna girizilýär. Şol ýylda ABŞ-nyň Saint Louis şäherinde geçirilen tomusky Olimpiýa oýunlarynda amerikaly türgenler jemi 242 medal gazanyp, mizemez derejede rekord goýýarlar. Şeýle rekordyň goýulmagynyň esasy sebäbi ilki döwürlerde erkin göreş boýunça ýaryşlara gatnaşýan pälwanlaryň san taýdan çäklendirilmänligidir diýip aýtmak bolar. 1912-nji ýylda Stokgolmda geçirilen Olimpiýa oýunlarynyň ön ýanynda Halkara Göreş birleşigi (FILA. International Ring Verband) döredilýär. 1921-nji ýylda bolsa Halkara Göreş söýüjileriň federasiýasy döredilýär. Federasiýanyň şeýle at-

landyrylmagy şol döwürde erkin göreşiň adynyň göreş söýüjiler sporty diýlip atlandyrylanlygy bilen baglanyşyklydyr.

1928-nji ýylda Parižde ilkinji gezek Erkin göreş boýunça Ýewropa çempionaty geçirilýär. Şol ýyldan başlap, erkin göreş boýunça halkara ýaryşlaryna her ýurtdan her agram derejesi boýunça 1 türgeniň gatnaşmagyna mümkinçilik berýän täze düzgün girizilýär. 1951-nji ýylda Halkara Göreş federasiýasy döredilýär.

1980-nji ýylda zenanlaryň arasynda erkin göreş giňden ýaýrap başlaýar. 2004-nji ýylda zenanlaryň arasynda erkin göreş ilkinji gezek Olimpiýa oýunlarynyň sanawyna girizildi.

Mährişözel SUWHANOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň
sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

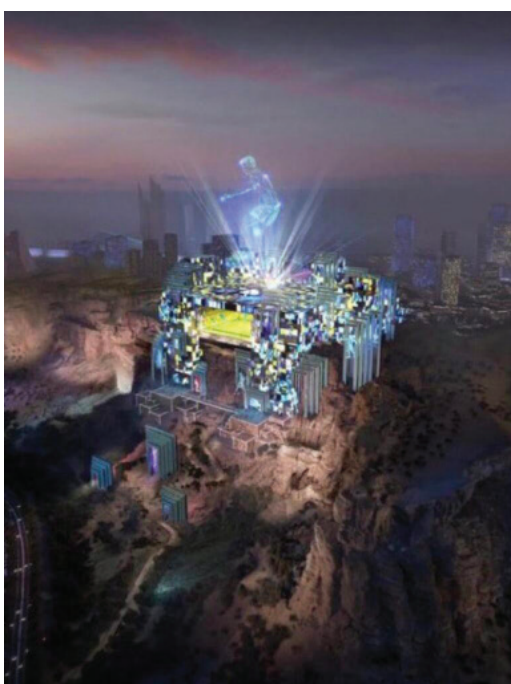
Gaýanyň üstünde täsin stadion

Saud Arabystanynyň paýtagty Er-Riýadyň golaýynda, belentligi 200 metre ýetýän gaýa gersiniň üstünde stadion gurlar.

Döwrebap innowasion çözümleri özünde jemlejek stadiony gurmak babatda meýilnamany dünýäde bu ugurda öňdebaryjy hasaplanýan «Populous» kompaniýasy hödürledi. Sport desgasy uly LED displeýli diwara hem-de çeye gurluşa eýe bolar. 45 müň orunlyk stadion futbol, boks hem-de kibersport ýaryşlaryny geçirmäge niýetlenendir. Ol aýdym-saly we sahnaly çykyşlary görkezmek üçin hem peýdalanylýar.

Taslamany hödürleýjiler bu ýerde Saud Arabystanynyň ýokary ligasynyň käbir duşuşyklaryny hem geçirmek boljakdygyny belleýärler. Şeýle-de, 2034-nji ýylyň futbol boýunça dünýä çempionatynyň duşuşyklarynyň hem bu ýerde geçirilmegine garaşylýar.

Janköýerler meýdançada geçirilýän duşuşygy äpet LED diwarynda görerler. Stadionyň üstüne ýagan ýagşy suwy ýe-

rasty howdanda ýygnaýyp, serginlediji ulgama peýdalanylýar.

Allaýar MERDANOW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

Arsen Wengeriň arzuwy

— Men Türkmenistanyň ösen futbol ýurduna öwrülme-gini arzuw edýärim!

Angliýanyň primýer Ligasynda çykyş edýän Arsenal toparynyň öňki tällimçisi Arsen Wenger Türkmenistanyň futbol janköýerlerine wideoýüzlenme arkaly ýüzlenmesinde şeýle belledi.

Angliýanyň primýer Ligasynda çykyş edýän Arsenal toparynyň öňki tällimçisi Arsen Wenger Türkmenistanyň futbol janköýerlerine wideoýüzlenme arkaly ýüzlendi. FIFA-nyň Katar döwletiniň Doha şäherinde geçiren okuw maslahatynyň çäginde ýaş tällimçi Rõwşen Meredow futbolnyň taryhynda ussat tällimçi diýip özüni tanadan Arsen Wenger bilen söhbetdeş boldy.

— Türkmenistanyň ähli futbol janköýerlerine salam! Men Türkmenistanyň ösen futbol ýurduna öwrülme-gini arzuw edýärim! Ählisiniň çagalary oňat türgenleşdirmekden başlanýandygyny, şeýle edilende islendik üstünlige ýetmegiň mümkindigini ýatdan cýarmaň. Men size ynanyaryn — diýip, Arsen Wenger özüniň türkmenistanly futbol janköýerlerine wideoýüzlenmesinde belledi.

Şeýle diýmek bilen, Arsenal toparynyň öňki tällimçisi Türkmenistan diýarymyzyň dünýä futbolunda ýokary üstünlik gazanmak üçin ýaş nesle bil baglamalydygyny ýaňzytdy.

Jeren ABDULLAÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň
sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

ФИЛОСОФ-УЧЁНЫЙ СРЕДНЕВЕКОВОГО МИРА

Абу Али Хусейн ибн Абдуллах ибн аль-Хасан ибн Али ибн Сина — самый известный и влиятельный философ-учёный средневекового мира. На западе его знают как Авиценна. Трудно перечислить все таланты великого учёного, ибо его знают как врача, философа, математика, музыканта, поэта.

Сам учёный был одержим исследовательским духом и стремлением к энциклопедическому охвату всех современных отраслей знаний. Философ отличался феноменальной памятью и остротой мысли. К 10 годам он знал священную книгу Коран наизусть, а к 20 годам его знали как известного учёного. Один из его феноменальных работ в области медицины — «Канон медицины» является медицинской энциклопедией.

Внизу перечислены советы и высказывания Авиценны о здоровье:

Кто часто потеет во сне при отсутствии к этому других причин, тот, значит, так переполнен пищей, что не может этого вынести.

Движение может заменить множество лекарств, но ни одно лекарство мира не

заменит движения.

Болезнь, соответствующая натуре, возрасту, времени года, менее опасна, нежели болезнь, которая не соответствует этим и случается только вследствие значительной причины.

Здоровым людям необходимо обращать должное внимание на сон. Их сон должен быть умеренным по времени, а не чрезмерным.

Зимой не следует принимать малопитательную пищу, вроде овощей, а надо есть более питательные злаки, а также более плотную пищу. А летом - наоборот.

Ничто не может столь сильно повредить телу, как плохое молоко.

Врач должен обладать взглядом

сокола, руками девушки, мудростью змеи и сердцем льва.

Один из врагов желудка — переполнение, ибо оно не утучняет тела обжоры, поскольку пища в нем не переваривается и тело не питается ею.

Отличай полезную работу от бесполезной на основании наступающего после нее облегчения, хорошего аппетита, хорошего пульса и дыхания, а также по состоянию других сил.

Пить воду следует не залпом, а глотками, в особенности при ложной жажде.

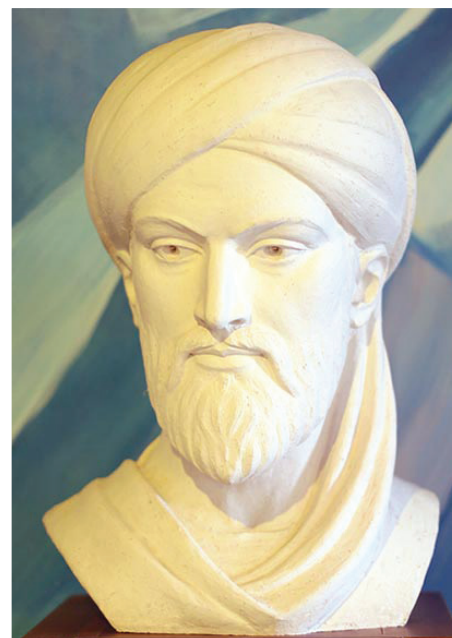
Тому, кто слишком долго остаётся в бане, угрожает обморок от перегрева сердца; при этом у него сначала поднимается тошнота.

Тот, кто не в силах переварить достаточное количество пищи, должен есть почаще, но поменьше.

Чрезмерный сон порождает вялость душевных сил, тупость мозга и холодные болезни.

Для слабого тела физические упражнения должны быть лёгкими, а для сильного - сильными.

Если когда-нибудь было съедено

слишком много, то на следующий день нужно оставаться голодным.

Подготовила Сельби БЯШИМОВА, Студентка Туркменского государственного института по физкультуры и спорта.

Milli sportumyzyň üstünlikleri

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýurdumyzda milli sport ulgamymyzy her taraplaýyn ösdürmäge yzygiderli üns berilýär. Şol sanda «Geljeginiň oýunlary» diýip at alan kiber sport bilen meşgullanmaga höwesli ýaşlarymyzyň sany gün-günden artýar.

Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň döredip berýän giň mümkinçiliklerinden peýdalanýan ýaş türgenlerimiz «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylymyzyň fewral ayında ilkinji gezek Russiýa Federasiýasynyň Kazan şäherinde geçirilýän «Geljeginiň oýunlary» atly sportuň, ylmyň we tehnologiýalaryň utgaşmagynda guralan halkara ýaryşyna gatnaşýarlar.

Oýunlara Türkmenistanyň adyndan Oguz han adyndaky Inžener tehnologiýalary uniwersitetinden 14 talyp, 1 mugallym wekilçilik edýär. Biz bu häzirki zaman oýunlarynda çykyş edýän türgenlerimize üstünlik arzuw edýäris.

Oýunlara 100-den gowrak ýurtdan 270-den gowrak topar gatnaşýar. Ýaryş 3-nji marta çenli dowam edýär.

Aýnur ESEMANOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň
sport tehnologiýalary we menejmenti
kafedrasynyň mugallymy.

HIÇ GARRAMAZ, GAMA BATMAZ, baş müň ýaşy bolsa-da

Şaşka oýny giňden ýaýran akyl-paýhas oýunlarynyň biridir. Hemişe şagalaň-şugalaň bolnup oýnalýan, özi hem daşyna, esasan, ýaş-ýeleňleri toplaýan bu oýnuň, göräýmäge, öz ýaşy hem o diýen uly däl ýaly. Ýöne maglumatlara ser salyp görseň, bu oýnuň baş müň ýyla barabar taryhy bar.

Gomeriň we Platonyň ýazgylary şaşka oýnunyň gadymy Gresiyada meşhur bolandygyny görkezýär. Bu oýny Müsürde hem oýnapdyrlar. Gadymy rimliler hem şaşka oýnuna uly gyzyklanma bildiripdirler.

Döreýiş kökleri şeýle gadymdan gaýdýan şaşka oýnunyň ylmy esaslaryny öwrenmek işi hem mundan birnäçe yüz ýyl ozaldan başlanypdyr. 1547-nji ýylda Ispaniýada ilkinji gezek şaşka barada gyzykly maglumatlar çap edilipdir. 1620-nji ýylda bu oýun barada ikinji kitap hem neşir edilipdir. 1756-njy ýylda Beýik Britaniýada çap edilen kitap, sözüň doly manysynda, şaşka oýnuny öwrenmäge ylmy taýdan girişilendigini aňladýan ilkinji neşir bolupdyr.

Beýleki bir akyl-paýhas oýny bolan küşt oýnunyň meýdançasynda oýnalýandygy üçin, ilki göräýmäge, şaşka hem şonuň ýaly agras, tukat görnüşli oýun bolýjak ýaly. Ýöne beýle däl. Munda oýunçylar hem, tomaşaçylar hem biri-birinden pes bolmadyk derejede tolgunyp, uçjak guş ýaly galkyjaklap, hereketde bolup oturýarlar. Ol şu häsiýeti bilen hem edil hereketli oýunlardaky ýaly, diňe bir beýnä däl-de, eýsem bedene hem maşk bolýar.

Şaşka oýny ýatkeşligi, yzygiderli pikirlenmegi we ünsüligi ösdürýär. Resmi bäsleşiklerden başga wagt-

larda, peýwagtyna oýnalanda, oýnuň başynda şadyýan, keypçag, biri-birine oýun-henek atyp oturýan oýunçylar we tomaşaçylar wagtlaryny nähili geçirenlerini duýmaýarlar, ýadamaýarlar.

Küştde her bir çöpüň öz aýratyn keşbi we ýörite ady, derejesi bar. Şaşkada bolsa çöpler birmeňzeş.

Hut şeýle häsiýetleri bilen şaşka oýny beden we ruhy babatda sagdyn bolmaga oýun täsir edýär. Lukmanlar bu oýny oýnamagy maslahat berýärler. Şaşka oýny ýadawlygyň aýrylmagyna, dartgynlylygyň gowşamagyna, kellebeýniniň sagdyn işlemegine ýardam berýär.

Goý, baş müň ýaşy bolsa-bolubersin. Bu oýun hiç garranok, garradym diýip gama-da batanok. Öz daşyna egrilýän oýunçylary bilen tomaşaçylaryny hem garra-danok.

Aýsoltan WEÝISGELDIÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň sport žurnalistikasy hünäriňiň talyby.

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň elektron görnüşde, aýda 1 gezek neşir edilýän gazetini

Möçberi: 0,5 çap list. Sahypa sany: 8

REDAKSIÝANYŇ GEŇESI:

J.Abdyllaýewa, G. Baýlyýewa,
M. Mahmudowa, B. Garaýewa,
M. Joraýewa, T. Aziziowa,
M. Durdyýewa, A. Amanowa,
D. Heşdekow, G. Soltowow,
L. Kürenowa, A. Mämmedowa,
H. Muhyýewa, A. Şaýymowa.

Salgysy: 744013. Aşgabat şäheri,
Saparmyrat Türkmenbaýy şaýoly,
40-njy jaý.

Gazetiň asyl nusgasy Türkmen
döwlet bedenterbiýe
we sport institutunda taýýarlanylýdy.

e-mail: tdbsi@sanly.tm

Redaktor
Agabaý
Akmyradow.

